

KIRJALLINEN KYSYMYS 1203/2014 vp

Perustuslakituomioistuimen perustaminen Suomeen

Eduskunnan puhemiehelle

Monissa maissa on perustuslakituomioistuin, joka valvoo maan perustuslain toteutumista. Perustuslakituomioistuin muun muassa antaa ratkaisuja lakien perustuslainmukaisuudesta sekä antaa päätöksiä kansainvälisten sopimusten soveltuvuudesta maan perustuslain kannalta. Suomessa sen sijaan ei ole perustuslakituomioistuinta, vaan perustuslain toteutumista valvoo lakeja säättävän eduskunnan jäsenistä muodostettu perustuslakivaliokunta. Siis samat henkilöt, jotka säättävät lakeja, arvioivat niiden perustustaillisuutta.

Suomessa järjestelmän erityispiirre on perustuslakiprofessoreiden suuri arvovalta. Ongelma johtaa siihen, että professoreista tulee helposti asian ratkaisijoita. Asiantuntijoiden lausunnoilla on suuri painoarvo.

Perusoikeuksien suoja on oikeusvaltiona pidettyssä Suomessa yllättävän heikko. Nykyinen puutteellinen järjestelmä rikkoo myös vallan kolmijaon periaatetta. Lakien perustuslainmukaisuus pitäisi voida ratkaista riippumattomassa tuomioistuimessa.

Vuoden 2014 hallitusneuvotteluissa rikottiin perustuslakia, koska kaikkia eduskuntaryhmiä ei

kutsuttu hallitustunnusteluihin, vaikka perustuslain 61 pykälässä säädetään, että ennen pääministerin valintaa eduskuntaryhmät neuvottelevat hallitusohjelmasta ja valtioneuvoston kokoonpanosta. Silloin kuitenkin kaksi eduskuntaryhmää jätettiin kokonaan keskustelujen ulkopuolelle. Suomessa ei ole tällä hetkellä mitään tahoa, joka olisi voinut asiaan puuttua. Eduskunnan pääsihteerin kanta oli, että kaikki ryhmät olisi pitänyt kutsua neuvonpitoon. Oikeuskanslerin mukaan asia ei hänelle kuulu. Voidaan sanoa, että nykyhallituksen muodostamisessa tapahtui muotovirhe, joka asettaa sen laillisuuden kyseenalaiseksi.

Suomen valtiojärjestelmästä puuttuu tehokas perustuslain noudattamisen jälkikäteiskontrolli.

Edellä olevan perusteella ja eduskunnan työjärjestyksen 27 §:ään viitaten esitän asianomaisen ministerin vastattavaksi seuraavan kysymyksen:

Mitä hallitus aikoo tehdä perustuslakituomioistuimen perustamiseksi Suomeen?

Helsingissä 5 päivänä maaliskuuta 2015

James Hirvisaari /m11